

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«30» вересня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАТЕГІЧНЕ ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ**

для студентів

галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106 Географія
освітній рівень бакалавр
освітня програма Урбаністика та міське планування
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: **Пасько Володимир Феодосійович**, кандидат географічних наук, доцент
кафедри економічної та соціальної географії, доцент

Пролонговано: на 20 __/20__ н.р. _____ (_____) «__»__
20__ р.

на 20 __/20__ н.р. _____ (_____) «__»__
20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробник: Пасько Володимир Феодосійович, кандидат географічних наук, доцент
кафедри економічної та соціальної географії, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри економічної та соціальної
географії

shota проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від « 12 » травня 2022 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від « 29 » серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.М. Наталія КОРОГОДА

« 29 » серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність до розв’язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності предметної області географії або у процесі навчання на основі ознайомлення студентів із основними положеннями, поняттями та завданнями стратегічного просторового планування, особливостями здійснення територіального планування на різних ієрархічних рівнях, сучасними підходами до стратегічного планування територій, зарубіжним досвідом стратегічного просторового планування та можливостями його застосування в Україні, формування практичних навичок при розробці стратегій розвитку територій на різних ієрархічних рівнях.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. знання теоретичних основ суспільної географії, теорії і практики планування, методів просторового аналізу та географічного моделювання;
2. вміння оцінювати, аналізувати сучасний стан та перспективи соціального та економічного розвитку територій різних ієрархічних рівнів;
3. володіти елементарними навичками географічного планування, методами суспільно-географічних та урбаністичних досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни: обов’язкова навчальна дисципліна «Стратегічне просторове планування» присвячена вивченню теоретичних та методичних засад стратегічного просторового планування; сучасних напрямів стратегічного просторового планування на різних ієрархічних рівнях. Висвітлює особливості розробки та механізми реалізації стратегій просторового розвитку, прикладні аспекти стратегічного просторового планування територій України. Дисципліна спрямована на формування у здобувачів освіти спеціальних професійних компетентностей, навичок та знань щодо просторового планування територій з різними стратегічними пріоритетами у їх розвитку. Окремими складовими дисципліни є вивчення теоретико-методологічних основ стратегічного просторового планування, світової практики просторового планування, ієрархічної системи стратегічного просторового планування території України, територіальних аспектів розробки стратегічних планів ОТГ та стратегічного планування розвитку територій міст.

Вивчаючи дану дисципліну здобувачі освіти здобудуть додаткову теоретичну та практичну підготовку у сфері просторового планування, як теоретичного підґрунтя стратегії розвитку території, опанування прикладних засад розробки стратегічних планів та обґрунтування перспектив стратегічного розвитку територій.

Навчальна дисципліна «Стратегічне просторове планування» є однією зі складових комплексної підготовки фахівців освітнього рівня «Бакалавр», спеціальності «Географія» освітньої програми «Урбаністика та міське планування».

4. Завдання (навчальні цілі) навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань про особливості та завдання стратегічного просторового планування; ознайомленні здобувачів з методологією та принципами розробки стратегій розвитку територій на різних ієрархічних рівнях.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні засвоїти теоретичні підходи та практичні аспекти стратегічного просторового планування, навчитися аналізувати існуючу систему стратегічного планування, зокрема:

- методи та методіку здійснення стратегічного просторового планування;
- законодавчу базу просторового планування;
- зарубіжний досвід стратегічного просторового планування та можливості його використання при плануванні розвитку територій України;
- аналізувати особливості сучасного стратегічного просторового планування в Україні;
- оцінити сучасний стан та роль стратегічних планів у раціональному природокористуванні, регіональному управлінні та здійсненні реформи АТУ України;
- вмінні поєднувати методи просторового планування та суспільно-географічного прогнозування з метою гармонійного розвитку України, її регіонів та міст.

Виконання поставлених завдань дозволять випускнику досягти наступних загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

- розуміння та власне осмислення основних концепцій і принципів стратегічного просторового планування, можливостей їх застосування в практиці розробки стратегічних планів (ЗК-3);
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу теоретичних та прикладних аспектів стратегічного просторового планування та можливих проблем при реалізації стратегій розвитку територій (ЗК-4);
- здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань стратегічного просторового планування з метою ефективної реалізації цілей стратегічного плану території (ЗК-7);
- здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми стратегічного просторового планування на основі вивчення зарубіжного досвіду та існуючої системи стратегічного планування території України (ЗК-9);
- здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у сфері стратегічного просторового планування (ФК-3);
- здатність до проведення заходів із стратегічного просторового планування, організації та проведення прикладних досліджень стратегічного планування території на різних ієрархічних рівнях (ФК-6);
- здатність ідентифікувати проблемні аспекти просторового розвитку та класифікувати території за рівнем економічного та соціального розвитку, з метою розробки ефективного стратегічного плану та визначення стратегічних цілей розвитку територій України на різних ієрархічних рівнях (ФК-10).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	сутність, об'єкт, предмет та принципи стратегічного просторового планування;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Виступи та доповнення на семінарських заняттях, індивідуальне творче завдання, тематичні контрольні роботи, іспит	5%
1.2	методи та етапи стратегічного планування;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.3	структуру стратегічного плану території;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.4	законодавчу і нормативно-методичну базу стратегічного просторового планування в світі та Україні;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.5	особливості розробки та реалізації стратегічних планів розвитку територій в розвинених країнах світу;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.6	основні види робіт та порядок здійснення стратегічного планування територій на різних ієрархічних рівнях	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.7	підходи до здійснення стратегічного просторового планування на регіональному рівні, порядок розробки і реалізації стратегій регіонального розвитку;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%
1.8	особливості розробки і реалізації стратегічних планів розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні;	лекція, семінарське заняття, самостійна робота		5%

1.9	методичні підходи до стратегічного планування розвитку міст, особливості стратегічного планування міст України;	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		5%
1.10	роль стратегічного просторового планування в умовах реформування адміністративно-територіального устрою України;	<i>лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>		5%
2.1	визначати методи стратегічного просторового планування на різних етапах його здійснення;	<i>семінарські заняття</i>	<i>Виступи та доповнення на семінарських заняттях, індивідуальне творче завдання, тематичні контрольні роботи, іспит</i>	До 40%
2.2	аналізувати структуру стратегічних планів розвитку територій різних ієрархічних рівнів;	<i>семінарські заняття</i>		
2.3	здійснювати порівняльний аналіз підходів до стратегічного просторового планування в зарубіжних країнах;	<i>семінарські заняття</i>		
2.4	визначати та обґрунтовувати необхідність здійснення стратегічного просторового планування в Україні;	<i>семінарська робота</i>		
2.5	здійснювати комплексний аналіз сучасного стану розвитку територій України з метою визначення стратегічних цілей;	<i>семінарські заняття</i>		
2.6	складати проекти стратегій розвитку регіонів України;	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.7	розробляти проекти стратегічних планів об'єднаних територіальних громад України;	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.8	аналізувати стан середовища міста, оцінювати його конкурентоспроможність;	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.9	визначати стратегічні напрями розвитку міста та механізми їх реалізації;	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>		
2.10	аналізувати вплив стратегій розвитку територій на реалізацію комплексних та цільових програм розвитку в умовах реформування АТУ України;	<i>семінарські заняття</i>		
3.	Комунікація			
3.1	вміння на основі теоретичних положень досліджувати процеси стратегічного просторового планування з метою розробки та ефективної реалізації стратегічних цілей розвитку територій; вироблення у здобувачів освіти комунікативних навичок, практичних навичок щодо спілкування з фахівцями та експертами з стратегічного просторового планування, у тому числі в міжнародному контексті	<i>семінарські заняття, дискусії, вирішення конкретних задач та ситуацій</i>	<i>Виступи та доповнення на семінарських заняттях, індивідуальне творче завдання, тематичні контрольні роботи, іспит</i>	До 5%
4 автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні та/або управлінські рішення чи надані пропозиції/рекомендації, які можуть впливати на здійснення стратегічного просторового планування, зокрема при:				
4.1	розробці проектів стратегічних планів розвитку територій на різних ієрархічних рівнях, розробці стратегічного плану розвитку міста, проведенні експертизи існуючих стратегічних планів розвитку території з	<i>семінарські заняття, дискусії, самостійні роботи</i>	<i>Виступи, на семінарах, виконання індивідуальних творчих завдань,</i>	До 5%

метою об'єктивної оцінки ефективності реалізації заходів із стратегічного планування території України.	<i>тематичні контрольні роботи, іспит</i>
---	---

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10
1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН-1)				+						
2. Демонструвати уміння проводити польові та лабораторні урбоекологічні дослідження (ПРН-5)						+	+	+	+	
3. Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки (ПРН-7)		+	+							
4. Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в галузях предметної області урбаністичної географії (ПРН-12)	+	+								
5. Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН-15)					+					+

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	2.10	3.1	4.1
1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН-1)		+	+		+			+		+		
2. Демонструвати уміння проводити польові та лабораторні урбоекологічні дослідження (ПРН-5)				+		+	+		+		+	
3. Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки (ПРН-7)	+			+	+			+				
4. Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в галузях предметної області урбаністичної географії (ПРН-12)		+						+				
5. Знати і пояснювати зміни в географічній оболонці з позицій концепції сталого розвитку (ПРН-15)							+	+	+	+		+

7. Схема формування оцінки:

Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт, доповідей на семінарських заняттях, виконання творчих самостійних робіт, підготовці презентацій, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- ✓ результати навчання – **1.1 – 1.10 (знання)** – до 5% за кожен;
- ✓ результати навчання – **2.1 – 2.10 (вміння)** - до 40%;
- ✓ результати навчання – **3.1 (комунікація)** – до 5%;
- ✓ результати навчання – **4.1 (автономність та відповідальність)** - до 5%.

7.1. Форми оцінювання студентів:

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх тем двох змістових частин, відповідей на семінарських заняттях та виконання індивідуальних творчих робіт.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗЧ1		ЗЧ2	
	<i>Min. – 18 балів</i>	<i>Max. –30 балів</i>	<i>Min. – 18 бал</i>	<i>Max. –30 балів</i>
Індивідуальна творча робота	„3” x 1 = 3	„5” x 1 = 5	„3” x 1 = 3	„5” x 1 = 5
Практична робота	„2” x 2 = 4	„5” x 2 = 10	„2” x 2 = 4	„5” x 2 = 10
Контрольна робота* 1	„11” x 1 = 11	„15” x 1 = 15		
Контрольна робота 2			„11” x 1 = 11	„15” x 1 = 15

„3” – мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент.
¹ – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.
* – усі контрольні роботи мають розрахунково-аналітичний характер.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту: максимальна кількість балів на іспиті - 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

Студенти, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 20 балів* до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – **36 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	<i>Змістовна частина 1</i>	<i>Змістовий частина 2</i>	<i>Іспит</i>	<i>Підсумкова оцінка</i>
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт, включаючи відповіді на семінарських заняттях, самостійну роботу та виконання індивідуальних творчих завдань.

Впродовж семестру проводяться тематичні контрольні роботи у вигляді запитань з розгорнутими відповідями після завершення розгляду відповідних тем. Набуття студентами знань та навичок також оцінюється під час їх виступів на семінарах, участю у дискусіях, підготовкою самостійних робіт на задані теми.

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі письмового іспиту.

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
Змістова частина І. „Теорія та методологія стратегічного просторового планування”				
1.	Вступ. Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат. Теоретичні основи стратегічного просторового планування.	2	2	8
2.	Тема 2. Методологія стратегічного просторового планування	4	4	16
3.	Тема 3. Нормативне забезпечення стратегічного просторового планування: світові та європейські практики	2	2	8
4.	Тема 4. Зарубіжний досвід стратегічного просторового планування	2	2	8
Змістова частина ІІ. „Прикладні аспекти стратегічного просторового планування”				
5.	Тема 5. Система стратегічного просторового планування в Україні. Стратегічні цілі сталого розвитку України: просторовий аспект	2	2	8
6.	Тема 6. Стратегічне просторове планування на регіональному рівні. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2021 роки	2	2	8
7.	Тема 7. Розробка та реалізація стратегій розвитку територій на місцевому рівні. Стратегічні плани ОТГ України	2	2	8
8.	Тема 8. Стратегічне планування розвитку міст. Особливості стратегічного планування міст України	2	2	8
9.	Тема 9. Вплив стратегічного просторового планування на реформування АТУ України	2	2	8
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг *120 год.*, в тому числі:

Лекцій – *20 год.*

Семінарських – *20 год.*

Самостійна робота - *80 год.*

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основна:

1. Берданова О., Вакуленко В., Тертичка В. Стратегічне планування: навчальний посібник. Львів: ЗУКЦ, 2008. 138 с.
2. Карпіщенко О. І. Іляшенко К. В., Карпіщенко О.О. Стратегічне планування : навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2013. 446 с.
3. Мезенцев К.В., Кононенко О.Л., Мельничук А.Л., Пасько В.Ф., Провотар Н.І., Гнатюк О.М., Запотоцька В.А. Методи суспільно-географічних досліджень: навчально-методичне видання. Київ: Фенікс, 2021. 100 с.
4. Палеха Ю. М. Регіональне планування: методичний посібник. Київ: Логос, 2020. 224 с.
5. Планування територій: Навч. посіб. / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова. Херсон : Грінь Д.С., 2017. 268 с.
6. Посацький Б.С. Основи урбаністики. Територіальне і просторове планування: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. 366 с.
7. Проектування міських територій: підручник. / За ред. І.Е. Линник, О.В. Завального. Ч. 1. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2018. 450 с.
8. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Київ, 2017. 121 с.

Додаткова:

1. Берданова О.В. Вакуленко В.М. Стратегічне планування регіонального розвитку: навч. посібник. Київ: НАДУ, 2007. 96 с.
2. Карий О. Стратегічне планування розвитку міста. Львів: ЗУКЦ, 2007. 317 с.
3. Концепція політики просторового розвитку держави. Варшава, 2000.
4. Куйбіда В.С., Білоконь Ю.М. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід. Київ: Логос, 2009. 170 с.
5. Маруняк Є.О. Територіальне (просторове) планування: зміст, еволюція та сучасні напрями. Український географічний журнал. 2014. № 2 С. 22-31.
6. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація. К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 132 с.
7. Немець К. А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі : монографія. Харків : ХНУ, 2013. 225 с.
8. Нудельман В., Санжаровський І. Розробка Стратегії розвитку територіальної громади: загальні засади методики. Київ : «Дата Банк Україна», 2002.
9. Олійник Я.Б., Запотоцький С.П., Кононенко О.Ю., Мельничук А.Л., Пасько В.Ф. Регіональна економіка: Навчальний посібник / За ред. Я.Б. Олійника. К., 2007. 444 с.
10. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку: Практичний посібник / Берданова О., Фишко Є. К. : ТОВ «Софія-А». 2012. 48 с.
11. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практичний посібник / За ред. Санжаровського І. Київ: К.І.С, 2008. 214 с.
12. Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях // Державні будівельні норми України. – ДБН П.1.1-13:2012.
13. Склад та зміст Генерального плану населеного пункту // Державні будівельні норми України. ДБН Б1.1-15:2012. 21 с.
14. Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль) / Анатолій Ткачук, Василь Кашевський, Петро Мавко. К. : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 96 с.
15. Сонько С. П. Просторовий розвиток соціо-природних систем: шлях до нової парадигми : монографія. К. : Ніка Центр, 2003. 287 с.
16. Сухий П.О. Територіальне проектування та районне планування: навч. посібник / П.О. Сухий, С.М. Білокриницький, М.-Т. М. Атаманюк. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2014. 399 с.

17. Топчієв О.Г, Мальчикова Д.С., Шашеро А.М. Методологічні засади геопланування регіону. Український географічний журнал. 2010 №1. С.23 - 31.
18. Sergii P. Zapotoskyi, Viktoriia A. Zapototska, Oksana M. Trusij, Volodymyr F. Pasko. Social and affordable housing in Ukraine: mechanism and practices of provision. Journal of Geology, Geography and Geoecology. 2021, 30(1), pp. 190-200.